

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XV. De tribus similibus, & quanta sit diviniopificij supra humanum excellentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Cum autem commoda congruis superadditis cumulantur, abundantia divinæ bonitatis eius demonstratur. Sed dum postremo congruis etiam grata & jucunda adjicit, quid aliud quam superabundantes divitias bonitatis suæ notas facit?

CAPVT XV.

De tribus similibus, & quantitas divini operis supra humanam excellentiam.

HÆC de utilitate Scripturarum breviter dicta sufficiant: sed liber adhuc ad cumulum divinæ laudis paulisper attendere, quam mirè tria hæc simul in opere suo conservaverit DEUS. Quod quanta admiratione dignum sit, sic facilius fortasse cognoscemus, si prius hæc, qualiter in opere humano simul esse non possint, consideremus. Certè homo cum multa facere desiderat, magna facere non potest: quia tantò minùs prævalet in singulis, quanto plura sunt per quæ intentionis suæ conatus dividit. Rursum cum ad magnitudinem innititur, à multitudine retardatur: quia multis præstate non sufficit vires, quas ad unius effectum specialiter effundit. Simili modo minor diligentia decori operis impenditur, quoties ad multitudinem solam sive ad magnitudinem perficiendam animus occupatur. Videmus quòd scriba eas figuras, quæ exiles sunt, promptius format, in magnis figurandis propensius desudat & calamus quanto velocitè trahitur, tanto deformiores sunt literæ quæ exprimentur. Nam & in formandis vestibus, ij qui nimis pulchritudinem diligunt, sæpè utilitatem perdunt: & qui utilitatem conservare cupiunt, pulchritudinem habere non possunt.

In divinis operibus nec magnitudo nec simul vel multitudo vel magnitudo pulchritudini officit, neque pulchritudo utilitatem tollit: sed sic facta sunt omnia, quasi facta sint singula, ut cum universa aspexeris, singula rareris. Hæc de visibilibus dicta, alicui fortassis, quantum ad compendium tractandi pertinuit, plurima videntur: sed attendere debet, quòd tam opero-
magnitudo sa materia non facile paucis verbis explicatur. Nam cum dicat Apostolus, quòd per ea quæ sunt in mundo, manifestantur ea, quæ invisibilia sunt in DEO, necesse est, ut quisquis per visibilia ad agnitionem invisibilium pervenire desiderat, prius ipsa visibilia agnoscat.

Propter quod & ego, cum hæc pro posse meo investigare proponerem, tribus invisibilibus in exordio enumeratis, & tribus itidem visibilibus contra hæc dispositis, ratus sum hunc esse competentissimum ordinem narrandi, ut prius ipsorum visibilibus aliquam notitiam in medium afferrem, ac sic deinde quasi referato contemplationis aditu, per investigationem invisibilium procederem. Postquam verò his quæ de visibilibus dicenda erant, finem fecimus; nunc quomodo, vel quo ordine per hæc ad invisibilia ascendatur, considerare debemus.

CAPVT XVI.

Quòd inter tria invisibilia DEI sapientia sit prima investiganda.

TRIA diximus invisibilia, potentiam, sapientiam, benignitatem. Quærendum est ergo,

quod horum ceteris prius contemplandum in agnitione occurrat. Et credo quòd illud invisibile prius in contemplatione comprehenditur, quòd in suo visibili simulacro expressit & manifestius declaratur. Simulacra autem invisibilium ipsa visibilia dicantur: utpote invisibilis potentia simulacrum est, creaturarum immensitas; invisibilis sapientia simulacrum est, creaturarum decor; invisibilis benignitatis simulacrum est, creaturarum utilitas. Omnis autem creatura, quanto vicinior similitudini Creatoris appropinquat, tanto evidentius Creatorem suum declarat. Illud quare ergo visibile simulacrum, invisibile exemplar prius ostendere debet: quòd divina similitudo est imaginem perfectius in se reane expressam. Immensitas autem creaturarum magis ad essentiam, to decor verò creaturarum magis pertinet ad formam. Essentia verò abique forma consistit, creatura verò informis est. Quòd autem in se sit, in hoc manifestum quòd est, DEO simile est; sed in hoc, quòd forma careat, à DEO distat. Quòd ergo formatum est, magis DEO simile est, quanto quòd formam non habet.

Vnde constat, quòd plus evidens simulacrum est decor creaturarum, quòd solam spectat essentiam. Item decor creaturarum proprie formam naturalem pertinet ad habitum, utilitas verò ad actum; quia in hoc creaturæ vires sunt, quòd subjecta homini servant, & obsequium reddunt. Quòd ad habitum pertinet, magis proprium est & magis certum, quàm id quòd pertinet ad actum: quia habitum natura induit, actum verò inlicito adjungit. Simulacrum ergo decoris immensitatem patitur & utilitatem in cognitione præcedit, & propterea in cognitione prius est, quia in manifestatione est evidenter.

In hoc igitur simulacro primam vestigium contemplationis ponere debemus, ut in primum inquisitionis ingressum rectè tenemus, ipso quem quæritur duce pede inoffenso ad reliqua procedamus. Pulchritudo autem in inquirenda sapientia ab ipso sapientia simulacro inquisitionis exordium sumitur: quia per Sapientiam suam Pater manifestatur, non solum quando sapientiam suam in carnem misit, sed tunc quoque do-
Quomodo quando per Sapientiam suam mundum creavit. Sapientia Decor creaturarum, quem simulacrum sapientie tam Pater DEI esse diximus, quatuor complectitur, scilicet, manifestum motum, speciem, qualitatem. Sed in his quatuor motum excellentiorem locum habere, dubium non est; quia viciniore vitæ sunt mobilia, quàm ea quæ moveri non possunt. Motus autem quem quadripartitus est, localis, naturalis, animalis, rationalis. Sed motus naturalis localem motum superat, quia in naturali motu non solum imago vitæ exprimitur, sed ipsa quodammodo vitæ inchoatur. Rursum animalis motus tantum naturali præcellit, quantum in sensibili id quòd sentit. Postremo rationalis cunctis superponitur, quia in eo non solum sensus ad animandum, sed ratio quoque ad intelligendum movetur. Hoc simulacro nullum in creaturis esse potest evidenter, quia invisibilem sapientiam ostendit cunctis manifestius id quòd sapit.